

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Філологічний факультет
Кафедра української мови та славістики**

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць

Випуск 14

Рівне – 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 8 від 30 червня 2025 року)*

Рецензенти:

Ніколаєнко Л. І., кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу слов'янських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні;

Мединська Н. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та методик викладання, проректор з наукової роботи Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука;

Деменчук О. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Рівненського державного гуманітарного університету.

Редакційна колегія:

Адах Н. А., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Антончук О. М., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Архангельська А. М., докт. філол. н., професор кафедри славістики (секція україністики) Університету ім. Ф. Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка);

Вокальчук Є. Л., канд. пед. н., доцент, завідувач навчально-методичного кабінету Рівненського економіко-технологічного коледжу НУВГП;

Волос Н. П., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*гол. ред.*);

Гаврилюк Н. В., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Максимчук В. В., канд. філол. н., доцент, завідувач кафедри української мови і літератури НУ «Острозька академія»;

Мороз Л. В., канд. філол. н., професор, завідувач кафедри іноземних мов РДГУ;

Ніколайчук Г. І., канд. пед. н., професор, декан філологічного факультету РДГУ;

Павлюк Н. П., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Ричагівська Ю. Є., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Совтис Н. М., докт. філол. н., професор, завідувач кафедри української мови та славістики РДГУ;

Шкарбан Т. М., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Шульжук Н. В., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ.

Л 59 Лінгвістичні студії молодих дослідників: Збірник наукових праць. Рівне : РДГУ. 2025. Вип. 14. 229 с.

До збірника увійшли матеріали конференції, присвяченої пам'яті професора Каленика Шульжука та професорки Галини Вокальчук, зокрема статті молодих дослідників і провідних фахівців у галузі філології та лінгводидактики.. У працях розглянуто актуальні питання граматики сучасної української мови, лексикології, проблеми мовної освіти, актуальні питання міжкультурної комунікації, мовно-літературні трансформації.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів, учнів шкіл.

Відповідальна за випуск – канд. філол. наук, доцент Н. П. Волос.

Видання здійснено в межах наукового проекту кафедри української мови та славістики Рівненського державного гуманітарного університету «Лінгвістичні студії молодих дослідників».

СИМВОЛІКА РОМАНУ ІЕНА БЕНКСА «ОСИНА ФАБРИКА»

У розвідці проаналізовано символіку роману Ієна Бенкса «Осина фабрика» як ключовий інструмент вираження філософських, психологічних і соціальних проблем постмодерної доби. Розкрито функцію символів у побудові сюжету, формуванні атмосфери та зображенні кризи ідентичності. Окрема увага приділена готичним елементам, що поглиблюють мотивацію героїв. Дослідження виявляє унікальність авторської семіотики. Символіка в романі постає як засіб деконструкції норм і пошуку сенсів у межовому досвіді.

Ключові слова: *готика, готичний роман, ідентичність, постмодернізм, символіка, трансформація.*

The article analyzes the symbolism of Iain Banks's novel The Wasp Factory as a key tool for expressing the philosophical, psychological, and social issues of the postmodern era. It explores the function of symbols in plot construction, atmospheric formation, and the depiction of identity crisis. Special attention is given to Gothic elements that deepen character motivation. The study highlights the uniqueness of the author's semiotics. Symbolism in the novel serves as a means of deconstructing norms and searching for meaning in liminal experience.

Keywords: *gothic, gothic novel, identity, postmodernism, symbolism, transformation.*

У добу постправди, фрагментарності мислення та кризи ідентичності особливу актуальність набуває вивчення художніх текстів, які осмислюють ці явища через багаторівневу символіку. Роман «Осина фабрика» Ієна Бенкса, попри свою суперечливість, став своєрідним маркером суспільних страхів,

психологічних травм і моральних дилем кінця ХХ століття. Його символічна мова виявляється інструментом деконструкції соціальних міфів, викриття обману і формування нових сенсів.

Сьогодні, коли суспільство переосмислює поняття гендеру, сімейних цінностей, межі норми та божевілья, а також роль індивіда в соціальних структурах, аналіз таких творів набуває особливої цінності. Бенкс торкається тем, які й сьогодні залишаються болючими – ідентичність, насилля, влада, фемінізм, посттравматичність, лабіринти реальності. Отже, дослідження символіки роману «Осина фабрика» дозволяє краще зрозуміти не тільки структуру постмодерністського тексту, а й сучасну людину в її внутрішніх суперечностях.

Метою даного дослідження є виявлення та інтерпретація ключових символів у романі «Осина фабрика» Ієна Бенкса, а також з'ясування їхнього значення у формуванні загального ідейного змісту твору.

Завдання:

- визначити основні символи, що використовуються в романі;
- розмежувати постмодерністські універсальні символи та унікальні авторські образи;
- простежити функції символів у побудові сюжету, психологізмі персонажів та соціальній критиці;
- виявити роль символіки у створенні атмосфери тексту, його метафізичного та філософського виміру.

Творчість Ієна Бенкса не є широко дослідженою у вітчизняному літературознавстві, оскільки більший акцент було зроблено на теоретичні основи готичного роману (Білоус О. Ю. [2; 3]), що створює певну лакуну в критичному дискурсі.

Зарубіжні дослідники, зокрема британський дослідник і теоретик літератури Фред Боттінг (Fred Botting) у своїй праці «Gothic» (1996), вивчаючи

історичний розвиток готичного жанру, звертає також увагу на такі його ключові мотиви, як страх, таємниця, ізоляція та надприродне [4]. Британська англіканська священник та літературознавець Еллісон Мілбанк (Alison Milbank) у розвідці «God and the Gothic: Religion, Romance and Reality in the English Literary Tradition» (2018) [5] розглядає зв'язок між готичною літературою, релігійними мотивами та історичними змінами.

К. Стронг, Дж. Вуд та Р. Бойд аналізують «Осину фабрику» переважно з погляду психології девіантної поведінки та гендерної ідентичності. Водночас символіка роману часто залишається в тіні, розглядаючись фрагментарно. В українському науковому просторі бракує системного дослідження авторської символіки у творчості Бенкса, що й зумовлює потребу в її ґрунтовному аналізі.

Роман «Осина фабрика» – це складна символічна система, у якій символи виступають не лише художнім засобом, а й структуроутворюючими елементами, що формують філософське ядро твору. Найбільш значущими постають такі образи:

1. *Острів* – метафора ізоляції, альтернативної реальності, власного світу героя. Простір острова обмежений і водночас безмежний у своєму символізмі – це і внутрішній світ Френкі, і місце екзистенційної пастки.
2. *Міст* – єдина зв'язкова ланка між «реальністю» та особистою реальністю Френкі. Його перетин – це акт трансформації, вихід за межі свого психічного простору.
3. *Фабрика ос* – головний символ, що репрезентує внутрішній світ героя, його спосіб взаємодії з реальністю через ритуал, гру, магію. Вона не лише пророкує, а й виконує функцію священного механізму спокути, символізуючи смерть, долю, ілюзію контролю.

4. *Лабіринт* – центральна метафора постмодерну: структура, у якій немає чітких меж, а всі істини – умовні. Лабіринт – це фабрика, острів, свідомість Френкі, структура самого роману.

5. *Двері та ключі* – символи доступу до істини, якісного переходу між світами. Двері до кабінету батька – метафора істинного знання, яке змінює все.

6. *Вогонь і вода* – «надсимволи», що виступають амбівалентними стихіями очищення та знищення. Вогонь символізує вибух істини (буквально й метафорично), вода – гнучку силу змін.

7. *Маска, статъ, тіло* – окремий комплекс символів, що пов'язаний із гендерною ідентичністю. Батько перетворив дівчинку на хлопчика – не лише фізично, а через наративну реконструкцію реальності. Це акт контролю, експерименту і гри у владу.

8. *Гра* – наскрізний символ, який задає тон усьому роману. Усі герої залучені у гру: Френкі – у свої ритуали, батько – у контроль над дитиною, суспільство – у підтримку нормальності.

Роман піднімає ключові філософські питання: хто ми є, ким нас створюють інші, де межа між правдою і вигадкою? Символіка дає відповіді на ці запитання або ж залишає їх відкритими – у дусі постмодерну.

Отже, роман «Осина фабрика» Ієна Бенкса є зразком постмодерністського тексту, де символіка виступає головним засобом пізнання світу й себе. Символи не лише оформлюють структуру твору, а є його змістом. Вони репрезентують внутрішній стан героя, демонструють складність людського буття, критикують соціальні конструкції. Автор використовує як універсальні постмодерні символи (гра, лабіринт, божевілля, хаос), так й унікальні авторські (осина фабрика, міст, острів, стовпи жертвоприношення, порох, двері, тіло), формуючи нову семіотичну модель реальності.

Таким чином, без розуміння символіки неможливо досягнути глибинний сенс роману. Твір Ієна Бенкса стає дзеркалом, у якому сучасна людина бачить розщеплену, суперечливу, але справжню версію себе.

Література

1. Бенкс І. Осина фарбика. URL: <https://uabooks.net/reader/310/> (дата звернення: 12.01.2024).
2. Білоус О. Ю. Архетипи готичного роману (спроба семіотичного аналізу готичної прози). Американська література на рубежі XX–XXI століть: *матеріали II Міжнар. конф. з літератури США*. Київ, 26 верес. 2002 р. Уклад. Т. Н. Денисова. Київ : ІМБ, 2004. С. 191–203.
3. Білоус О. Ю. Готична традиція у літературі США та її трансформація у творчості Вокера Персі. URL: <https://mydisser.com/en/catalog/view/312/776/20754.html> (дата звернення: 12.06.2024 р.).
4. Botting Fred. *Gothic*. Лондон : Routledge, 1996. 180 с.
5. Milbank Alison. *God and the Gothic: Religion, Romance and Reality in the English Literary Tradition*. Оксфорд : Oxford University Press, 2018. 304 с.

ЗМІСТ

НА ПОШАНУ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА КАЛЕНИКА ФЕДОРОВИЧА ШУЛЬЖУКА ТА
ПРОФЕСОРКИ ГАЛИНИ МИКОЛАЇВНИ ВОКАЛЬЧУК

Адах Наталія, Гаврилюк Наталія

ЗАВЖДИ В ПОШУКАХ НОВОГО: ТВОРЧОСВІТ ПРОФЕСОРА ГАЛИНИ
МИКОЛАЇВНИ ВОКАЛЬЧУК.....4

Ричагівська Юлія

ГРАМАТИЧНІ ОБРІЇ ПРОФЕСОРА КАЛЕНИКА ШУЛЬЖУКА.....13

РОЗДІЛ 1

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ГРАМАТИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА
СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ЄС

Барчук Людмила

СТИЛІСТИЧНИЙ СИНТАКСИС ЯК РОЗДІЛ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ.....20

Волос Наталія, Авдейчик Катерина

СИНТАКСИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ З ОЗНАЧЕННЯМИ В РОМАНІ «ЗА СПИНОЮ»
ГАСЬКИ ШИЯН: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....25

Волос Наталія, Баковецька Дарина

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ СКЛАДНИХ
СПОЛУЧНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ НЕРОЗЧЛЕНОВАНОЇ СТРУКТУРИ В
ТЕКСТАХ ТВОРІВ А. КОКОТЮХИ.....32

Волос Наталія, Сукало Тетяна

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ РЕЧЕНЬ У
ТВОРАХ НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ.....39

Шкарбан Тамара, Бабич Христина

СКЛАДНОСУРЯДНІ РЕЧЕННЯ У ПРОЗІ МАРІЇ МАТІОС.....47

Шульжук Наталія, Бальчаровська Богдана

МОРФОЛОГІЧНІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ» М. КІДРУКА.....	53
---	-----------

Шульжук Наталія, Пляшко Софія СИНТАКСИЧНІ МАРКЕРИ СІМЕЙНОГО КОНФЛІКТУ В ПОВІСТІ «КАЙДАШЕВА СІМ'Я» І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО.....	66
---	-----------

Шульжук Наталія, Тарасюк Анастасія ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗВЕРТАНЬ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ ЛІНИ КОСТЕНКО (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «МАРУСЯ ЧУРАЙ»)	78
---	-----------

РОЗДІЛ 2

ЛЕКСИЧНА СИСТЕМА МОВИ В ЇЇ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ І ДИНАМІЦІ

Буян Софія ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ІНТЕРНЕТІ: СЛЕНГ, ЕМОДЗІ, МЕМИ,	93
--	-----------

Маслова Юлія РЕПРЕЗЕТАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІННОЇ ЛЕКСИКИ У ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ.....	98
--	-----------

Омельковець Руслана, Свірса Діана КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НОМІНАЦІЇ «БУДЯК ПОНИКЛИЙ» У ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ЕТНОСЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	111
--	------------

Самсонік Інна СУЧАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ.....	117
--	------------

Ясак Світлана ТИПОВІ АНОРМАТИВИ В МОВЛЕННІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА.....	124
---	------------

РОЗДІЛ 3

МОВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Антончук Олександр

СУЧАСНИЙ ПІСЕННИЙ ДИСКУРС У МОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....132

Жакун Людмила

**ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ».....139**

Левкович Софія

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ В
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....145**

Левшунова Олена

**ЕСЕ ЯК ВИД НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ НА ЗАНЯТТЯХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....150**

Павлюк Наталія

**ВПЛИВ МЕМІВ, РЕКЛАМИ Й ВІДЕО НА ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ У ШКОЛІ.....158**

РОЗДІЛ 4

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Білоконенко Людмила

МІЖКУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНФЛІКТІВ.....174

Прохасько Маркіян

**ТЛУМАЧЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ ЯК РОБОТА АВТОРА З
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....182**

РОЗДІЛ 5
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ
СУСПІЛЬНИХ КРИЗ І ВИКЛИКІВ

Іванова Ольга

ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ КАТЕГОРІЙ У ПОВІСТІ-ПРИТЧІ
Р. БАХА «ЧАЙКА ДЖОНАТАН ЛІВІНГСТОН».....191

Носок Анастасія, Савенок Марія

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ХАТА В «КОБЗАРІ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....196

Оздемір Оксана

СИМВОЛІКА РОМАНУ ІЄНА БЕНКСА «ОСИНА ФАБРИКА».....206

ХРОНІКА

Совтис Наталія, Волос Наталія, Шкарбан Тамара

Всеукраїнська науково-практична конференція «УКРАЇНСЬКА МОВА В
НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА СВІТОВОМУ ВИМІРАХ» (м. Рівне, 29 травня
2025 року).....212

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....223

ЗМІСТ.....225

Наукове видання

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць «Лінгвістичні студії молодих дослідників»

У збірнику збережено авторську орфографію і пунктуацію

Автори опублікованих матеріалів несуть повну
відповідальність за підбір, точність наведених фактів,
цитат, власних найменувань, статистичних та інших відомостей

Випуск 14

Головний редактор *Волос Н. П.*

Заступники головного редактора *Адах Н. А., Гаврилюк Н. В., Ричагівська Ю. Є.*

Відповідальна за випуск *Волос Н. П.*

Лінгвістичні студії молодих дослідників: Збірник наукових праць. Рівне : РДГУ. 2025. Вип. 14.
229 с.

Linguistic Studios of Young Researchers: A Collection of Scientific Papers. Rivne: RSUH. 2025.
Issue 14. 229 p.

This collection includes materials from a conference dedicated to the memory of Professor Kalenyk Shulzhuk and Professor Halyna Vokalchuk, including articles by young researchers and leading experts in philology and linguodidactics.

For scholars, teachers, graduate students, philology students, and schoolchildren.

This publication was produced as part of the research project "Linguistic Studios of Young Researchers" by the Department of Ukrainian Language and Slavic Studies at Rivne State Humanitarian University.

Адреса редколегії:

кафедра української мови імені професора К. Ф. Шульжука
Рівненського державного гуманітарного університету, вул. Пластова, 31, м. Рівне, 33000.